

Брюксел, 5.3.2018г.
COM(2018) 86 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА И ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

относно изпълнението на Европейската енергийна програма за икономическо възстановяване и дейността на Европейския фонд за енергийна ефективност

{SWD(2018) 48 final}

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

относно изпълнението на Европейската енергийна програма за икономическо възстановяване и дейността на Европейския фонд за енергийна ефективност

Гъвкавата инфраструктура е гръбнакът на енергийния съюз. Миналата година бяха въведени в експлоатация важни проекти за междусистемни връзки и регионалното сътрудничество беше значително укрепено.

В този контекст ЕЕПВ изигра ключова роля при осигуряване на финансовата подкрепа за основни инфраструктурни обекти от общ интерес за интеграцията на електроенергийните и газовите пазари и укрепването на сигурността на доставките.

I. НАПРЕДЪК ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

Енергийната инфраструктура и иновациите, които са движещите сили в Европейската енергийна програма за икономическо възстановяване (ЕЕПВ), продължават и сега да имат също толкова важно значение както при въвеждането на програмата през 2009 г.

В настоящия доклад е разгледан постигнатият напредък при изпълнението на проектите съответно по всяка от частите на ЕЕПВ, както и при дейностите на Европейския фонд за енергийна ефективност (ЕФЕЕ). Той следва предишния доклад по същите въпроси, приет през 2016 г.¹ В настоящия доклад е разгледано изпълнението на проектите в периода от 31 август 2016 г. до 30 юни 2017 г., както и направените през този период плащания.

II. ОБЩО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОЕКТИТЕ

Към края на юни 2017 г. са изпълнени 37 от общо 59 проекта, като предоставените на бенефициерите суми са възлезли на 2 279 701 215 EUR (след приспадане на сумите по нарежданията за възстановяване, възлизащи на 159 202 466 EUR).

Ситуацията по отношение на газовите и електроенергийните инфраструктури е както следва: пет проекта са в процес на изпълнение, а един понастоящем се обсъжда. Повечето проекти са завършени и се очаква техните организатори да представят своите искания за окончателно плащане до края на настоящата година.

Значителен напредък е постигнат от организаторите на проекти за присъединяването към електроенергийната мрежа на вятърни инсталации с морско разположение (OWE), докато организаторите на последния оставащ проект за улавяне и съхранение на въглероден диоксид (CCS) решиха да прекратят финансовата си подкрепа за него.

Комисията предпочете да продължи своята финансова подкрепа за инвеститорите, докато продължава да съществува възможност за постигане на окончателно инвестиционно решение (FID).

¹ Доклад 2016, приет на 28.11.2016 г., COM(2016) 743 final.

1. ИНФРАСТРУКТУРА ЗА ПРИРОДЕН ГАЗ И ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЯ

По инфраструктурната подпрограмата на ЕЕПВ се подпомагат 44 проекта в три основни работни области.

Планираната сума е в размер на 2 267 574 462 EUR, от която към 30 юни 2017 г. са платени на бенефициерите 1 483 712 280 EUR. Условие за извършване на плащанията е бенефициерът да поеме твърд ангажимент за изпълнение на проекта чрез окончателно инвестиционно решение.

1.1. Досегашен напредък

Към днешна дата са завършени 35 от общо 44 инфраструктурни проекта, четири проекта продължават да се изпълняват, а един се обсъжда.

От проектите в електроенергийния сектор са завършени 10 от общо 12 проекта. Двата оставащи проекта напредват добре и се очаква да бъдат завършени до края на 2017 г.

В газовия сектор са завършени 25 от общо 32 проекта; два проекта се изпълняват в съответствие с графика, един понастоящем се обсъжда, а четири са прекратени. Всички проекти за реверсивно подаване на газ и за интерконектори в Централна и Източна Европа са изпълнени, с изключение на проекта за реверсивно подаване на газ в Румъния, който бе прекратен от Комисията през септември 2014 г.

От времето на последния доклад (от 2016 г.) относно прилагането на ЕЕПВ досега е постигнат значителен напредък при електроенергийните и газовите инфраструктурни проекти.

Например укрепването на френската газопрееносна мрежа по оста Африка-Испания-Франция върви по план. Проектът цели да се развие газопрееносната мрежа във Франция, за да се укрепят оста Африка-Испания-Франция (Saint-martin de Crau-Saint Avit и Lacal-Lussagnet). С проекта ще се увеличат сигурността на доставките и конкуренцията на пазара в региона. Със средствата по ЕЕПВ бе осигурено развитието на проекта и по-специално по източната ос чрез насърчаване на бенефициерите да вземат инвестиционното си решение.

Интерконекторната връзка между България и Румъния бе успешно завършена в края на 2016 г. Изпълнението на този проект позволява по-добра интеграция на газовия пазар в региона, укрепва сигурността на доставките за България и оказва подкрепа за създаването на Южния газов коридор.

Електроенергийният проект Halle/Saale – Schweinfurt свързва североизточната с югоизточната част на Германия и улеснява преноса на електроенергия от възобновяеми източници, генерирана в Северна Германия и в района на Северно море до останалата част от германската електроенергийна мрежа. Интерконекторът беше завършен в края на септември 2017 г.

Проектът Nordbalt 1 се състоеше в изграждането на интерконекторна връзка между електропрееносните системи на Швеция и Литва чрез подводен кабел за постоянен ток с високо напрежение (HVDC) с капацитет 700 MW. Целта на проекта е да се постигне допълнително преодоляване на изолираността на прибалтийските страни от вътрешноевропейския енергиен пазар. Работата по изграждането е приключена.

Според текущите прогнози се очаква три от петте продължаващи проекта да бъдат завършени през 2017 г., един проект трябва да бъде приключен през 2018 г. и един се обсъжда.

2. ПРОЕКТИ ЗА ВЯТЪРНА ЕНЕРГИЯ ОТ РАЗПОЛОЖЕНИ В МОРЕТО ИНСТАЛАЦИИ (OWE)

2.1 ДОСЕГАШЕН НАПРЕДЪК

Подпрограмата за вятърна енергия от разположени в морето инсталации включва 9 проекта, подпомагани с 565 милиона евро, разпределени за два основни вида дейности:

- Широкомащабно изпитване, производство и внедряване на иновативни турбини и фундаменти за разположени в морето инсталации (6 проекта); и
- Разработване на модулни решения за присъединяване към електроенергийната мрежа на големи количества електроенергия от вятърни централи (3 проекта).

4 от тези 9 проекта са завършени, а 2 са прекратени преждевременно. По проектите са изплатени 255 744 668 EUR (след приспадане на сумите по нареждания за възстановяване). Останалите три проекта продължават да се изпълняват.

2.2 ДОСЕГАШЕН НАПРЕДЪК ПО СЕКТОРИ

2.2.1 Напредък по отношение на новаторски турбини и разположени в морето инсталации

По отношение на проекта „Aberdeen Offshore Wind Farm“ през юли 2016 г. бе взето положително окончателно инвестиционно решение. Предизвикателствата във връзка с получаването на разрешения по отношение на морската и сухоземната му част забавиха проекта и понастоящем се очаква изграждането да започне през четвъртото тримесечие на 2017 г. (с пускане в експлоатация в средата на 2019 г.).

Проектът „Noordsee Oost Offshore Wind Farm“ беше завършен успешно през май 2016 г.

За проекта Global Tech I не бе намерен съинвеститор. Поради това през април 2015 г. Комисията потвърди прекратяването със задна дата на проекта — считано от 1 януари 2014 г.

2.2.2 Напредък по отношение на присъединяването към електроенергийната мрежа на вятърни електроенергийни инсталации

Един от проектите, HVDC Hub, бе прекратен.

Като цяло изпълнението на останалите два проекта, Kriegers Flak и Cobra Cable, напредва според очакванията. По отношение на проекта Kriegers Flak през септември 2015 г. Комисията одобри изменението на Споразумението за безвъзмездна помощ за новото техническо решение. Бенефициерите 50Hertz и Energinet.dk са взели окончателно решение за изграждане (FCD).

Тръжната процедура на ЕС за основното инфраструктурно оборудване е близо до приключване. Съгласно плана бенефициерите вече са възложили почти всички договори и изграждането напредва. Процесът за получаване на разрешения за Германия и Дания напредва според предвиденото. Влизането в експлоатация на интерконектора към разположената в морето инсталация Kriegers Flak CGS е планирано за края на 2018 г.

След окончателното инвестиционно решение, взето през декември 2015 г., проектът Cobra Cable върви по план, с изключение на две дейности, а именно производството и

изпитването на преобразувателите и кабела. Следователно ще е необходимо 12-месечно удължаване на договора, за да могат приключването на дейностите и представянето на резултатите да се осъществят в рамките на срока на договора. Изграждането и изпитването на интерконектора е планирано за 2018 г. със започване на дейността през 2019 г. Изпълнява се проучване на високо ниво, целящо да се идентифицират и опишат въпросите на проектирането, които трябва да се вземат предвид, за да се подготви връзката чрез HVDC за бъдеща експлоатация като част от многоизводна мрежа.

3. УЛАВЯНЕ И СЪХРАНЕНИЕ НА ВЪГЛЕРОДЕН ДИОКСИД (CCS)

Тази подпрограма на ЕЕПВ включва 6 проекта, подпомагани с 1 милиард евро, като целта е да се демонстрира целият процес по улавянето, преноса и съхранението на въглероден диоксид.

Завършен е един проект, осигуряващ работещи пилотни инсталации за улавяне, транспортиране и съхранение. Три проекта бяха прекратени преждевременно поради решението на организатора на проекта да не инвестира, един проект завърши без да бъде изпълнен, а последният оставащ от тези проекти беше проектът ROAD. Изплатената сума по тези проекти е 424 040 501 EUR.

Напредък по проектите за улавяне и съхранение на въглероден диоксид (CCS)

През ноември 2016 г. Комисията и организаторите на проекта ROAD одобриха удължаването на споразумението за безвъзмездна помощ до 31 декември 2019 г., след постигнатия напредък в преговорите за допълнителни източници на финансиране, реструктуриране на проекта и преминаване към свързан с по-малки разходи обект за съхранение на въглеродния диоксид. През юни 2017 г. обаче организаторите на проекта информираха Комисията, че партньорите в съвместното предприятие Engie и Uniper са решили да преустановят финансовата си подкрепа за проекта, и по-късно потвърдиха, че оттеглят искането за споразумението за безвъзмездна помощ. Следователно споразумението за безвъзмездна помощ е в процес на прекратяване. Въпреки това се подготвя нов проект под ръководството на Пристанище Ротердам, който би могъл да използва други средства на Общността, ако има успех.

III. ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ (ЕФЕЕ)

През декември 2010 г. Европейската енергийна програма за икономическо възстановяване (ЕЕПВ) предостави 146,3 милиона евро за механизъм за финансиране на проекти за устойчиво енергийно развитие². От тях 125 милиона евро бяха използвани като принос на ЕС за Европейския фонд за енергийна ефективност (ЕФЕЕ), създаден през юли 2011 г. и в който са събрани общо 265 милиона евро³, като това финансиране се допълва от механизъм за отпускане на безвъзмездни средства за техническа помощ, който разполага с бюджет в размер на 20 милиона евро, и 1,3 милиона евро за дейности за повишаване на осведомеността.

2 Регламент (ЕС) № 1233/2010 на Европейския парламент и на Съвета от 15 декември 2010 г. за изменение на Регламент (ЕО) № 663/2009 за създаване на програма за подпомагане на икономическото възстановяване чрез предоставяне на финансова помощ от Общността на проекти в областта на енергетиката.

3 В допълнение към инвестициите на Европейската Комисия, инвестиции бяха направени също от: Европейската инвестиционна банка в размер на 75 милиона евро, от Cassa Depositi e Prestiti SpA (CDP) в размер на 60 милиона евро и от Investment Manager Deutsche Bank (DB) в размер на 5 милиона евро.

ЕФЕЕ осигурява специфично за конкретните случаи финансиране (включващо както дългови, така и капиталови инструменти) за проекти за енергийна ефективност, енергия от възобновяеми източници и чист градски транспорт. Бенефициери са местни и областни публични власти или действащи от тяхно име частни дружества.

ДОСЕГАШЕН НАПРЕДЪК

През 2016 г. в портфейла на фонда бе добавена нова трансакция. Ore Valley Housing Association (OVHA) достигна етап на финансово приключване с ЕФЕЕ за проект на стойност 4,6 милиона британски лири. Парите ще финансират разработването на ветрогенераторни паркове във Fife (Шотландия), заедно с иновативна схема за финансиране за замяна на 200 отоплителни инсталации в жилищни сгради на OVHA. Това бе първата трансакция на ЕФЕЕ в полза на местна общност в Обединеното кралство, осъществена в резултат на четиригодишно сътрудничество между ЕФЕЕ и OVHA.

От създаването си на 31 декември 2016 г. насам ЕФЕЕ е подписал договори с 11 проекта за 121 милиона евро, а генерираните от тях крайни инвестиции възлизат на 224 милиона евро.

На базата на данни от Рамковата структура на ЕФЕЕ за оценяване и отчитане на проекти по отношение на намалението на емисиите на CO₂ еквивалент и икономии на първична енергия, до края на 2016 г. чрез тези инвестиции е постигнато намаление на емисии в размер на 249 000 тона CO₂ и икономии на първична енергия⁴ в размер на 308 802 MWh.

Механизъм за техническа помощ на Европейската комисия

През 2016 г. не са предоставяни допълнителни средства за финансиране на съответни дейности за разработване на проекти.

Финансираният от Комисията механизъм за техническа помощ ще е подпомогнал структурирането на 16 проекта с обща сума от 16 милиона евро (при бюджет от 20 милиона евро). Липсата на предоставяне на средства може да се обясни с няколко фактора. Преди всичко проектите, идентифицирани по време на началната фаза на фонда, бяха в по-напреднал стадий на разработване и поради това не се нуждаеха от техническа помощ. Също така, опитът от действието на механизма за техническа помощ показва, че финансирането на проекти за енергийна ефективност е свързано с много предизвикателства, като например по-слаба степен на подготовка на исканията отколкото първоначално се е очаквало при създаването на ЕФЕЕ (малка част от получените искания за техническа помощ бяха готови за подаване), промени в проектите след политически промени в съответните административни органи, или необходимост от адаптации след първоначалните технико-икономически проучвания.

Механизъм за техническа помощ на ЕФЕЕ

⁴ Кумулативните икономии на първична енергия са представени само за технологиите за енергийна ефективност и чист градски транспорт; те включват изчисления от финансовото приключване до падежа на заема въз основа на прогнози за проекти в процес на изграждане и които се изпълняват от по-малко от една година и действителни данни за проекти, които се изпълняват от повече от една година. Икономии са за общия инвестиционен обем за проекти (т.е. инвестиции от ЕФЕЕ и от други участници).

През ноември 2016 г. Европейският фонд за енергийна ефективност стартира нов механизъм за техническа помощ. Като продължение на механизма за техническа помощ на Европейската комисия, управляван от ЕФЕЕ, фондът създаде нов инструмент в подкрепа на амбициозни публични бенефициери с жизнеспособни инвестиционни проекти за устойчива енергия. Тези проекти се отнасят до сектора на енергийната ефективност, дребномащабно производство на енергия от възобновяеми източници и/или инициативите в областта на обществения транспорт. ЕФЕЕ подпомага бенефициерите — области, общински съвети, университети, държавни болници и други публични субекти, намиращи се в 28-те държави — членки на ЕС, чрез предоставяне на консултантски услуги за планираните инвестиции, например извършване на проучвания за осъществимост, енергийни одити, правни услуги и анализи на икономическата жизнеспособност. Механизмът за техническа помощ на ЕФЕЕ е получил финансиране от механизма ELENA по програмата „Хоризонт 2020“ на Европейския съюз.

Основни заключения и перспективи

ЕФЕЕ постепенно е натрупал солиден списък от изгодни инвестиции и активно ще търси допълнителни големи инвеститори, с цел постигане на по-голям ливъридж в резултат от приноса на ЕС.

За 2017 г. са планирани 17 проекта на обща стойност 337 милиона евро, като предвиденото финансиране от ЕФЕЕ възлиза на 142 милиона евро. ЕФЕЕ ще продължава да се стреми да разширява географския обхват на подпомаганите проекти, когато проектните и пазарните условия го позволяват.

IV. ОБЩИ ЗАКЛЮЧЕНИЯ

ЕЕПВ постигна добри резултати. Голяма част от проектите са изпълнени, особено тези в областта на газовата и електроенергийната инфраструктура. Стриктният контрол, упражняван от Европейската комисия в областта на изпълнението и мониторинга на проектите допринесе за подобряване на ефективността на този финансов инструмент.

Въпреки факта, че проектите за вятърни инсталации с морско разположение се оказаха по-сложни от очакваното, проектните организатори и строителите успяха да намерят съответни решения и за изминалите пет години бяха придобили технически познания.

Макар че финансовата подкрепа от ЕЕПВ не бе достатъчна, за да накара дружествата да осъществят демонстрационни проекти за улавяне и съхранение на въглероден диоксид, които да са със стопански мащаб, Комисията продължава да счита улавянето и съхранение на въглероден диоксид за важни за декарбонизацията. Бъдещите усилия за демонстриране на улавянето и съхранение на въглероден диоксид в Европа би трябвало да се съсредоточат върху енергийно и въглеродно интензивни отрасли.

ЕФЕЕ инвестира в няколко проекта за енергийна ефективност и ще продължи да разширява портфейла си, като предоставя възможности за финансиране и генерира печалби, като в същото време покрива своите административни разходи, дивидентите на акционерите и изплащането на разходите за създаването му. Също така ЕФЕЕ служи и за образец за новаторски финансов инструмент, тъй като инвестира в икономически ефективни и устойчиви енергийни проекти (със срок на откупуване до 18 години), които могат да привлекат частни капитали, като същевременно показва

икономическата обоснованост на тези инвестиции и осигурява надежни данни за резултатите.